

RIIGI PEAPROKURÖR

JUHIS

Tallinn

15.10.2007.a. nr RP-1-4/07/7

Eesmärgiga kasutada otstarbekamalt riigi käsutuses olevaid ressursse kriminaalmenetluse läbiviimiseks ja vähendada DNA-ekspertiiside järjekorda, annan KrMS § 213 lg 5 alusel alljärgneva juhise.

1. KarS §-des 199, 215, 266 ja 325 sätestatud kuritegude kohtueelses menetluses määratakse DNA-ekspertiis erandina prokuratuuri eelneval ja ekspertiisimääruses kajastatud loal üksnes juhtudel, kui on põhjendatud alus eeldada, et leitud bioloogilised jäljed on seotud kuriteo toimepannud isikuga, nende kvaliteet võimaldab ekspertiisi probleemideta läbi viia ning muul viisil ei ole võimalik tõendeid koguda. Prokuratuuri nõusolekut ei ole vaja:

- 1) KarS § 199 puhul, kui:
 - a) sellega on tekitatud oluline kahju;
 - b) teo objektiks on tulirelv, laskemoon, lõhkematerjal või kiirgusallikas;
 - c) teo objektiks on narkootiline või psühhotroopne aine või nende lähteaine;
 - d) teo objektiks on suure teadusliku, kultuuri- või ajalooväärtusega ese;
 - e) see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt;
 - f) see on toime pandud sissetungimisega eluruumi.

- 2) KarS § 215 puhul, kui:
 - a) sellega on tekitatud oluline kahju;
 - b) see on toime pandud vägivallaga;
 - c) see on toime pandud kuritegeliku ühenduse poolt.

- 3) KarS § 266 puhul, kui:
 - a) see on toime pandud sissetungimisega eluruumi;
 - b) see on toime pandud vägivallaga.

- 4) KarS § 325 puhul, kui see on toime pandud kinnipidamiskoha ametniku poolt.

2. Tühistan riigi peaprokuröri 30.05.2006 juhise nr RP-1-4/06/8.

Norman Aas

SELETUSKIRI

Taustainfo

2006. a. keskpaiga seisuga oli KEKK-s ootel ligikaudu 6500 DNA-ekspertiisi. Käesoleval ajal on tänu prokuratuuripoolsetele ekspertiiside tagasikutsumistele neist töösse jäänud ca 1000 ekspertiisi.

Samas on võrreldes eelmise aastaga 2007 a. I poolel kasvanud ekspertiisiks määratud proovide arvu 9791'lt 11743-le.

05.09.2007. seisuga on määratud 623 ekspertiisi KarS § 199, § 215 ja § 266 ette nähtud kuritegudes, millised ei ole I astme kuriteod ning neid KEKK olemasolevate ressurssidega ei ole suuteline 2007.a. töösse võtma.

KEKK-l ei ole võimalik töös olevate ekspertiiside arvu eriti vähendada, kuna olemasoleva personali ja eelarvega on võimalik teha vaid määratud ekspertiisid, mis puudutavad raskemaid kuritegusid. Põhiliseks probleemiks on kujunenud eelarve ebapiisavus efektiivseks DNA ekspertiiside tegemiseks.

Lahendused

Riigiprokuratuuri, Politseiameti, EKEBi- ja KEKK-i esindajate kohtumisel 12.07.2007 otsustati, et ekspertiisijärjekordasid tuleb lühendada olemasolevaid ressursse paremini kasutades ja vähemtähtsates asjades DNA-ekspertiiside arvu vähendades. Samuti tuleb kriitiliselt kaaluda, kui suure hulga proovide arvu ühes ekspertiisi teostamiseks esitatakse.

Lepiti kokku, et vähendatakse DNA-ekspertiiside arvu vähemtähtsates politseiprefektuuride menetluses olevates kriminaalasjades. Selleks Riigiprokuratuur vaatab üle DNA ekspertiiside määramise juhendi.

Juhise eesmärgiks on vähendada määratavate DNA-ekspertiiside hulka kergemate kuritegude arvelt. Lisaks analüüsiti, millistes kuriteoliikides on DNA-ekspertiiside kasutegur olnud seni kõige väiksem, mistõttu ekspertiiside vähenemine nendes valdkondades ei peaks kaasa tooma suuremaid probleeme.

Juhise eelnõu saateti tutvumiseks ja ettepanekute tegemiseks 17.09.2006 Politseiametile, kes kooskõlastas käesoleva juhise eelnõu oma 26.09.2007 kirjaga nr. PA-2-1.11/7288

Juhise sisu

Juhise põhisisuks on vähendada DNA-ekspertiiside määramist kergemates kuritegudes, mis on ka juhises eraldi välja toodud (vargused, asja omavolilised kasutamised, omavolilised sissetungimised, keelatud esemete üleandmine kinnipidamiskohas). Juhises nimetamata kuritegudes jäävad kehtima ekspertiisi määramise üldreeglid, st ekspertiisi määramine tuleb otsustada menetluslikust vajadusest ja leitud jälgede kvaliteedist lähtuvalt.

Juhises nimetatud kuritegude puhul üldjuhul DNA-ekspertiisi ei määrata. Seda võib teha üksnes erandjuhul, kui:

- 1) on põhjendatud alus eeldada, et leitud bioloogilised jäljed kuuluvad kurjategijale (nt autost varguse toimepanemiseks purustatud klaasil on verejäljed jms),
- 2) nende kvaliteet võimaldab ekspertiisi probleemideta läbi viia (sõltub eelkõige ekspertiisimaterjali kogusest ja puhtusest) ning

- 3) kuritegu ei ole muul viisil võimalik tõendada (tuleb vältida, et ekspertiise ei määrataks igaks juhuks või topelt, nt koos sõrmejäljeekspertiisiga).

Kuna vastavalt seadusele juhib kriminaalmenetlust ja vastutab selle tulemuslikkuse eest prokuratuur, siis peab ka DNA-ekspertiisi määramise vajaduse otsustama menetlust juhtiv prokurör, tuginedes eelnimetatud kriteeriumitele. Praktikas tuleb seda loomulikult teha koostöös uurijaga, kellelt üldjuhul peab tulema ekspertiisi määramise initsiatiiv.

Ekspertiisimääruse koostamine jääb uurija ülesandeks. Prokuröri nõusolek peab olema kajastatud ekspertiisimääruses. Samas ei ole nõusolekut vaja vormistada eraldi kirjaliku dokumendina, piisab kui ekspertiisimääruses viidatakse prokuröri (suulisele) loale.

KEKK teavitab prokuratuuri kõikidest juhtudest, kus ekspertiisimäärusest ei nähtu selle määramise prokuröri eelnev nõusolek. Selliseid ekspertiise enne nõusoleku saamist töösse ei võeta.

Lisaks tuleb ekspertiiside kvaliteedi ja kiiruse tõstmiseks järgida KEKK poolt välja töötatud ekspertiiside juhendmaterjale.

Võrreldes riigi peaprokuröri 30.05.2006.a. juhisega nr. RP-1-4/06/8 on seda muudetud alljärgnevalt:

1. juhises märgitud ekspertiise on lubatud määrata üksnes menetlust juhtiva prokuröri nõusolekul, s.t. ekspertiisimääruses peab see olema fikseeritud
2. juhise p. 4 b on tühistatud seoses KarS § 326 muudatustega 15.03.2007

Käesoleva juhisega tühistatakse riigi peaprokuröri 30.05.2006 juhis nr RP-1-4/06/8.